
Prefaci

Aquesta edició reestructurada del *Marc europeu comú de referència per a l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació de llengües* representa la fase més recent del procés que continua actiu des del 1971 i que deu tant a la col·laboració de molts membres de la professió docent que treballen a Europa i en altres parts del món.

El Consell d'Europa, per tant, agraeix la contribució de:

- El grup del projecte *Aprenentatge de llengües per a la ciutadania europea*, que representa tots els països membres del Consell per a la Cooperació Cultural, amb el Canadà com a soci observador, per haver-ne supervisat el desenvolupament.
- El grup de treball establert pel grup del projecte, format per vint representants dels estats membres, i que representen els diferents interessos professionals implicats, així com els representants de la Comissió Europea (DG XXII) i del seu programa LINGUA, per l'assessorament i la supervisió inestimable del projecte.
- El grup d'autors establert pel grup de treball i format pel Dr. J. L. M. Trim (director del projecte), el professor D. Coste (Escola Normal Superior de Fontenay/Saint Cloud, CREDIF, França), el Dr. B. North (Fundació Eurocentres, Suïssa), i el senyor J. Sheils (Secretariat). El Consell d'Europa expressa el seu agraïment a les institucions esmentades, que han permès que aquests experts contribuïssin en una empresa tan important com aquesta.
- El Centre Nacional Nord-americà de Llengües Estrangeres, per atorgar les beques d'investigació Mellon al Dr. Trim i al Dr. North, que van facilitar la seva contribució.
- Els nombrosos col·legues i institucions d'Europa que han respost, sovint amb molta cura i de manera detallada, a la demanda d'observacions i comentaris referits a les versions anteriors.

Els comentaris i reaccions rebuts s'han tingut en compte per fer la revisió del *Marc* i de les guies de l'usuari abans d'adoptar-los a nivell europeu. La revisió l'han dut a terme el Dr. J. L. M. Trim i el Dr. B. North.

Notes per a l'usuari

L'objectiu d'aquestes notes és ajudar l'usuari a utilitzar de la manera més efectiva possible el *Marc europeu comú de referència per a l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació de llengües*, sigui com a aprenent de llengua o bé com a membre d'alguna de les professions que es dediquen a l'ensenyament i l'avaluació de llengües. Aquí no s'examinaran les formes concretes d'utilitzar el *Marc* per part de professors, examinadors, autors de llibres de text, formadors de professors, administradors educatius, etc. Aquestes formes concretes es troben en les orientacions especials adreçades a la categoria específica de l'usuari interessat, incloses en una *Guia de l'usuari* més completa que té disponible el Consell d'Europa i que es pot consultar a la seva pàgina d'Internet. Les notes pretenen ser una primera introducció al *Marc* per a tots els seus usuaris.

Evidentment, el *Marc europeu comú de referència* es pot utilitzar com l'usuari vulgui, com es fa amb qualsevol altra publicació. De fet, confiem que alguns lectors se sentin motivats a consultar-lo d'una manera que no hàgim previst. Sigui com sigui, s'ha elaborat tenint present dues finalitats principals:

1. Fomentar en tota classe de persones implicades en el camp de la llengua, incloent-hi els mateixos aprenents, la reflexió sobre qüestions com ara:
 - què fem realment quan parlem els uns amb els altres o quan ens escrivim?
 - què ens capacita per actuar d'aquesta manera?
 - què necessitem aprendre quan intentem utilitzar una nova llengua?
 - de quina manera establim els objectius i marquem el progrés al llarg de l'itinerari des d'un absolut desconeixement a un domini efectiu d'una llengua?
 - com es produeix l'aprenentatge d'una llengua?
 - què podem fer per ajudar-nos a nosaltres mateixos i què podem fer per ajudar altres persones a aprendre millor una llengua?
2. Facilitar el diàleg tant entre els professionals de l'ensenyament com entre aquests professionals i els usuaris dels serveis que ofereixen sobre els objectius que pretenen assolir i les maneres d'aconseguir-ho.

Cal que quedi clar des de bon començament que no tenim la intenció de dir als professionals què han de fer ni com ho han de fer. Només plantegem qüestions, no les responem. La funció del *Marc europeu comú de referència* no és dictar els objectius que els usuaris haurien de perseguir o els mètodes que haurien d'utilitzar.

Això no significa que el Consell d'Europa defugui aquestes qüestions. De fet, diversos col·legues dels països membres han treballat junts en els projectes de llengües modernes del Consell d'Europa i han dedicat un gran esforç als principis i a la pràctica de l'ensenyament, l'aprenentatge i l'avaluació de llengües durant aquests anys. En el capítol 1 s'estableixen els principis bàsics del *Marc* i les seves conseqüències pràctiques. Es pot comprovar, així, que el Consell d'Europa es preocupa per la millora de la qualitat de la comunicació entre els europeus de llengües i cultures diferents.

Això és així perquè una comunicació més bona comporta més mobilitat i un contacte més directe, la qual cosa suposa una millor comprensió i una cooperació més estreta. El Consell també dona suport als mètodes d'ensenyament i d'aprenentatge que ajuden tant la gent jove com els aprenents més grans a adquirir les actituds, els coneixements i les habilitats que necessiten per ser més independents de pensament i d'acció, i alhora més responsables i cooperatius en relació amb altra gent. D'aquesta manera, el treball contribueix a la promoció d'una ciutadania democràtica.

Davant d'aquestes finalitats fonamentals, el Consell anima tots els interessats en l'organització de l'aprenentatge de llengües a fonamentar el seu treball en les necessitats, les motivacions, les característiques i els recursos dels aprenents. Això significa respondre qüestions com les següents:

- què han de fer els aprenents mitjançant l'ús de la llengua?
- què han d'aprendre per ser capaços d'utilitzar la llengua de manera que assolixin aquestes finalitats?
- què fa que vulguin aprendre?
- de quin tipus de persona es tracta (edat, sexe, origen social i educatiu, etc.)?
- quins coneixements, habilitats i experiències tenen els seus professors?
- quin accés tenen a llibres de text, obres de referència (diccionaris, gramàtiques, etc.), mitjans audiovisuals, ordinadors, programes informàtics, etc.?
- de quant de temps disposen o quant de temps estan disposats a dedicar a l'aprenentatge?

Segons aquesta anàlisi de la situació de l'ensenyament i l'aprenentatge, es considera fonamental definir, d'una manera clara i explícita, uns objectius que siguin d'una banda útils respecte de les necessitats de l'aprenent i, d'una altra, realistes tant pel que fa a les seves característiques com als recursos per assolir-los. En l'organització de l'aprenentatge de llengües hi ha moltes parts implicades, no només els professors i els aprenents de les aules, sinó també les autoritats educatives, els examinadors, els autors i els editors de llibres de text, etc. Si tots estan d'acord amb els objectius, poden treballar coherentment per ajudar els aprenents a assolir-los encara que ho facin per separat. A la vegada, també estan en disposició d'establir d'una manera clara i explícita els seus propis objectius i mètodes en benefici d'aquells que utilitzen el producte del seu treball.

Tal com s'explica en el capítol 1, el *Marc europeu comú de referència* s'ha desenvolupat amb aquest propòsit. Per complir la seva funció ha de satisfer alguns criteris. Ha de ser exhaustiu, transparent i coherent.

Aquests criteris es presenten i s'expliquen en el capítol 1. Pel que fa al caràcter exhaustiu, es refereix al fet que l'usuari hauria de trobar-hi tot el que necessita per descriure els seus objectius, mètodes i productes. El sistema de paràmetres, categories i exemples exposats en el capítol 2 (d'una manera resumida en el requadre del començament) i presentats amb detall en els capítols 4 i 5 intenta donar una imatge clara de les competències (coneixements, habilitats, actituds) que els usuaris d'una llengua desenvolupen en el curs de la seva experiència en l'ús de la llengua, i que els

permeten fer front als reptes de comunicació malgrat els límits lingüístics i culturals (és a dir, dur a terme tasques i activitats comunicatives en diversos contextos de la vida social amb les seves condicions i limitacions). Els nivells comuns de referència introduïts en el capítol 3 ofereixen un mitjà per planificar el progrés a mesura que els aprenents vagin augmentant el seu domini de la llengua seguint els paràmetres de l'esquema descriptiu.

Assumint que la finalitat de l'ensenyament d'una llengua és fer que els aprenents siguin competents en aquesta llengua i que arribin a dominar-la, l'esquema hauria de permetre definir i descriure els objectius clarament i exhaustiva. Sens dubte es pot considerar que aquest esquema conté més del que es necessita. Del capítol 4 en endavant s'inclouen grups de preguntes al final de cada secció que conviden l'usuari a considerar si la secció és adequada o no per als seus objectius i interessos, i si ho és, de quina manera. L'usuari del *Marc* pot considerar que una secció no és adequada potser perquè no és apropiada per als aprenents en què pensa, o que encara que li sigui útil no sigui una prioritat a causa de la limitació de temps i d'altres recursos. En aquest cas, pot ignorar la secció. Però, per si és adequada (i potser veient-la en el context atreu la seva atenció), els capítols 4 i 5 del *Marc* identifiquen els principals paràmetres i categories que es poden utilitzar, a més d'alguns exemples.

Ni les categories ni els exemples pretenen ser exhaustius. Si l'usuari vol descriure una àrea especialitzada, pot ser que hagi d'establir més categories de les que ofereix aquesta classificació. Els exemples només són suggeriments. Pot ser que l'usuari en vulgui mantenir alguns, rebutjar-ne d'altres i afegir-ne de propis. L'usuari ha d'actuar amb autonomia, ja que és ell qui decideix els seus objectius i productes. Cal recordar que allò que un usuari pot considerar innecessari té el seu lloc en el *Marc* perquè algú altre, amb uns altres orígens culturals, que treballi en una situació diferent i que sigui responsable d'un grup diferent d'aprenents, pot trobar-ho essencial. En el cas de "condicions i limitacions", per exemple, un professor d'un centre escolar pot trobar bastant innecessari tenir en compte els nivells de soroll, però un professor de pilots de línies aèries que no aconsegueixi formar els seus alumnes perquè reconguin xifres a la perfecció durant una comunicació terra-aire en què es produeix la concurrència d'un so eixordador, pot condemnar a mort els pilots i els passatgers. Així mateix, un usuari pot considerar necessari afegir categories i exponents que podrien resultar útils per a altres usuaris. Per aquesta raó, l'esquema taxonòmic presentat en els capítols 4 i 5 del *Marc* no s'entén com un sistema tancat sinó obert perquè es desenvolupi posteriorment a partir de l'experiència.

Aquest principi s'aplica també a la descripció de nivells de domini de la llengua. El capítol 3 exposa clarament que el nombre de nivells que un usuari en particular vulgui distingir el determina la raó per fer la distinció: l'ús que s'hagi de fer de la informació resultant. Els nivells, com a entitats, no s'haurien de multiplicar més enllà del que és necessari. El principi de ramificacions que s'exposa a la secció 3.4 permet als professionals establir nivells de banda ampla o estreta segons les necessitats de fer distincions més subtils o més àmplies en un grup d'aprenents. Evidentment, també

és possible (fins i tot habitual) distingir objectius en funció dels nivells, i els assoliments d'aquests objectius en funció de les qualificacions.

El marc de sis nivells utilitzat en tota l'obra es fonamenta en la pràctica habitual de diversos organismes examinadors. Els descriptors proposats es basen en els que han assenyalat com a transparents, útils i adequats grups de professors nadius i no nadius procedents de diversos sectors educatius i amb uns perfils de formació lingüística i d'experiència docent molt diferents. Aquests descriptors es presenten com a recomanacions, com una base per a la reflexió, la discussió i l'acció posterior, i no són en absolut obligatoris. La finalitat dels exemples és obrir noves possibilitats, no pas avançar decisions. No obstant això, és evident que un grup de nivells comuns de referència com a instrument que ajuda a la classificació és especialment benvingut per docents de tots tipus, els quals, com en molts altres camps, troben avantatjós treballar amb uns estàndards de mesura i de format estables i acceptats.

A l'usuari, se'l convida a utilitzar de manera crítica el sistema de classificació per escales i els descriptors associats. La Secció de Llengües Modernes del Consell d'Europa agrairà rebre informes de l'experiència dels usuaris sobre la seva posada en pràctica. És important adonar-se que les escales se subministren no només per a un domini de la llengua global, sinó per a molts paràmetres del domini d'una llengua, detallats en els capítols 4 i 5. Això permet especificar perfils diferenciats per a aprenents concrets o per a grups d'aprenents.

En el capítol 6 l'atenció gira al voltant de les qüestions de mètode. Com s'adquireix i s'aprèn una nova llengua? Què podem fer per facilitar el procés d'aprenentatge o d'adquisició? Cal insistir, una altra vegada, que la finalitat del *Marc* no és prescriure ni tan sols recomanar un mètode concret, sinó presentar opcions i convidar l'usuari a reflexionar sobre la seva pràctica habitual, a prendre decisions d'acord amb això i a descriure el que fa realment. Evidentment, animarem l'usuari a tenir en compte les recomanacions del Comitè de Ministres a l'hora de considerar les seves finalitats i objectius. No obstant això, no s'ha d'oblidar que la finalitat del *Marc* és ajudar l'usuari a prendre les seves pròpies decisions.

El capítol 7 es dedica a examinar amb detall el paper de les tasques en l'aprenentatge i l'ensenyament de llengües, com una de les principals àrees de progrés dels darrers anys.

El capítol 8 tracta dels principis del disseny curricular, incloent-hi la diferenciació dels objectius d'aprenentatge de llengües, especialment en el context de la construcció d'una competència individual plurilingüe i pluricultural per fer front als reptes comunicatius que suposa el fet de viure en una Europa on conviuen moltes llengües i cultures. El capítol mereix un estudi minuciós per part d'aquells que elaboren currículums que comprenen diverses llengües i que deixen les opcions obertes per buscar la millor manera de distribuir els recursos per als diversos tipus d'aprenents.

El capítol 9 versa sobre qüestions d'avaluació i explica, d'una banda, la importància del *Marc* per a l'avaluació del domini de la llengua i dels diferents graus d'asso-

liment d'un programa determinat i, d'una altra, els criteris d'avaluació i els diferents enfocaments del procés d'avaluació.

Els annexos tracten d'alguns altres aspectes de les escales que els usuaris interessats poden trobar útils. L'annex A tracta assumptes generals i teòrics útils per als usuaris que vulguin desenvolupar escales adaptades a una població concreta d'aprenents. L'annex B informa sobre el projecte suís que va desenvolupar les escales de descriptors utilitzades en aquest *Marc*. Els annexos C i D presenten escales desenvolupades per altres organismes: el sistema DIALANG d'avaluació de llengües i les escales de l'Associació d'Avaluadors de Llengua d'Europa (ALTE), definides en termes dels descriptors de capacitats (*Can Do Statements*).

Llengües modernes. Un marc europeu comú de referència per a l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació de llengües

Sinopsi

Capítol 1 S'hi defineixen les finalitats, els objectius i les funcions del *Marc* a partir de la política lingüística global del Consell d'Europa, i s'hi procura, especialment, la promoció del plurilingüisme com a resposta a la diversitat lingüística i cultural d'Europa. Posteriorment, s'hi exposen els criteris que el *Marc* hauria de satisfer.

Capítol 2 S'hi exposa l'enfocament adoptat. L'esquema descriptiu es basa en una anàlisi de l'ús de la llengua tenint en compte les estratègies que utilitzen els aprenents per tal d'activar les competències generals i comunicatives a fi de portar a terme les activitats i els processos que comporten la producció i recepció de textos i la construcció de cursos que tracten de temes concrets, la qual cosa els permet desenvolupar tasques tot i les condicions i limitacions inherents a les diverses situacions que es presenten en els diferents àmbits de la vida social. Els termes subratllats indiquen els paràmetres per a la descripció de l'ús de la llengua i la capacitat de l'usuari o aprenent d'utilitzar-la.

Capítol 3 S'hi introdueixen els nivells comuns de referència. El progrés en l'aprenentatge de llengües respecte als paràmetres de l'esquema descriptiu es pot classificar d'acord amb una sèrie de nivells flexibles d'assoliment, definits pels descriptors adequats. Aquest sistema hauria de ser prou ric per adaptar-se a la gamma completa de necessitats de l'aprenent i, en conseqüència, als objectius que persegueixen els diferents proveïdors de productes i serveis relacionats amb l'ensenyament de llengües o que els certificats de llengua exigeixen als candidats.

Capítol 4 S'hi estableixen amb detall (però no d'una manera exhaustiva ni definitiva) les categories necessàries (classificades per escales sempre que

és possible) per a la descripció de l'ús de la llengua i de l'usuari o aprenent de llengües segons els paràmetres identificats, que cobreixen els àmbits i les situacions que constitueixen el context d'ús de la llengua; els temes, les tasques i les finalitats de la comunicació; les activitats comunicatives, les estratègies i els processos, i els textos, especialment en relació amb les activitats i els mitjans de comunicació.

Capítol 5	S'hi categoritzen amb detall les competències generals i comunicatives de l'usuari o aprenent, amb la utilització d'escala sempre que és possible.
Capítol 6	S'hi plantegen els processos d'aprenentatge i d'ensenyament de llengües , i s'hi tracta la relació entre adquisició i aprenentatge, i la natura i desenvolupament de la competència plurilingüe, així com les opcions metodològiques de tipus general o més específiques, amb relació a les categories establertes en els capítols 3 i 4.
Capítol 7	S'hi examina amb més detall el paper de les tasques en l'aprenentatge i l'ensenyament de llengua.
Capítol 8	Es refereix a les implicacions de la diversificació lingüística en el disseny curricular i s'hi tracten qüestions com ara plurilingüisme i pluriculturalisme; objectius d'aprenentatge diferenciats; principis del disseny curricular; escenaris curriculars; aprenentatge continu de llengües; modularitat i competències parcials.
Capítol 9	S'hi examinen els diversos propòsits de l' avaluació i els tipus d'avaluació corresponents a partir de la necessitat de reconciliar els criteris concurrents d'exhaustivitat, precisió i viabilitat funcional.
Bibliografia general	Conté una selecció de llibres i articles que és possible que els usuaris del <i>Marc</i> vulguin consultar per tal d'aprofundir en els temes tractats. La bibliografia conté documents rellevants del Consell d'Europa així com treballs publicats en altres llocs.
Annex A	S'hi analitza el desenvolupament de descriptors del domini de la llengua. S'hi exposen mètodes i criteris per establir les escales, i els requisits per a la formulació de descriptors de paràmetres i categories en general.
Annex B	Ofereix una visió de conjunt del projecte suís, que va elaborar i descriure per escales els descriptors il·lustratius. En el text, les escales il·lustratives apareixen ordenades en llistes amb referències a pàgines del document (<i>Marc</i>).
Annex C	Conté els descriptors per a l'autoavaluació en la sèrie de nivells adoptats pel projecte DIALANG de la Comissió Europea per utilitzar-los a Internet.
Annex D	Conté els descriptors de capacitats (<i>Can Do Statements</i>) associats als nivells de l'Associació d'Avaluadors de Llengua d'Europa (ALTE).